

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๑

เรื่องพิจารณาที่ ๑๒/๒๕๖๑

วันที่ ๓๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๔ ประกอบมาตรา ๑๘๗ นำมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกร้องได้หรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่ ๒ คู่สมรสของผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นให้บุคคลอื่นถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่
ความเห็น

ประเด็นที่ ๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๔ ประกอบมาตรา ๑๘๗ นำมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกร้องได้หรือไม่ เพียงใด เห็นว่า

๑.๑ ตามหลักกฎหมายทั่วไป การพิจารณาขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายสามารถพิจารณาได้ ๓ ด้าน คือ ด้านเวลา ด้านบุคคลและด้านดินแดน ซึ่งโดยปกติแล้วการบังคับใช้กฎหมายฉบับหนึ่ง ๆ จะมีผลทั้งทางด้านเวลา ด้านบุคคลและด้านดินแดนไปพร้อม ๆ กัน สำหรับกรณีด้านเวลานั้น กฎหมายจะใช้บังคับเมื่อใด จะปรากฏในการประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยหลักการแล้ว ประกาศเมื่อใดก็จะมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่กฎหมายจะประกาศไว้เป็นอย่างอื่น กล่าวคือ กรณีมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เช่น พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๔๙๒ มาตรา ๒ พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๔๘๑ มาตรา ๒ และพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕ มาตรา ๓๕ เป็นต้น กรณีมีผลใช้บังคับเมื่อล่วงพ้นระยะเวลา ๖๐ วันไปแล้ว เช่น พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒ เป็นต้น กรณีมีผลใช้บังคับเมื่อล่วงพ้น ๙๐ วันไปแล้ว เช่น พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒ และพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒ เป็นต้น และกรณีมีผลใช้บังคับเมื่อล่วงพ้น ๑๘๐ วันไปแล้ว เช่น

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒ เป็นต้น สำหรับกรณี
ที่กฎหมายไม่ได้กำหนดวันใช้บังคับลงไว้ดังกล่าวต้องเป็นไปตามหลัก “กฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง”
หมายความว่า กฎหมายจะใช้บังคับแก่กรณีที่เกิดขึ้นในอนาคตนับแต่วันที่ประกาศใช้กฎหมายเป็นต้น
ไปเท่านั้น โดยจะไม่บังคับแก่การกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้าวันบังคับใช้กฎหมาย

๑.๒ ตามบรรทัดฐานคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

๑.๒.๑ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๓ ได้วาง
หลักไว้ว่า

“ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง สำหรับข้าราชการการเมือง ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้
การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบจะเป็นวันใดนั้น ตามบทเฉพาะกาล
มาตรา ๓๑๗ บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้
คงเป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จึงถือได้ว่าเป็นการดำรงตำแหน่งใหม่ตาม
รัฐธรรมนูญนี้ โดยถือวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ คือวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ เป็นวันเริ่มต้นการเข้า
รับตำแหน่ง”

๑.๒.๒ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๗/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๓
ได้วางหลักไว้ว่า

“รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการ
แผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้คงเป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”
หมายความว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติให้รัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีได้รับการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญ
ฉบับเดิม ยังคงความเป็นรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญนี้ต่อไป การดำรงตำแหน่งตาม
รัฐธรรมนูญนี้ จึงต้องถือเอาวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ คือ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ เป็นวันเริ่มต้น
การเข้ารับตำแหน่ง”

๑.๒.๓ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๐/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๔
ได้วางหลักไว้ว่า

“รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการ
แผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้
และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๔๓ และ ๒๗/๒๕๔๓ สรุปได้ว่า ให้รัฐมนตรี

ในคณะรัฐมนตรีที่ได้รับการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ยังคงเป็นรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญนี้ต่อไป จึงต้องถือเอาวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ คือ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ เป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๓๑๗ วรรคหนึ่ง กรณีนี้ได้ความว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ ในคณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ จึงถือว่า เข้าดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ คือ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ตามนัยคำวินิจฉัยข้างต้น”

จากข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ต่อมาเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้เป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้จะเข้ารับหน้าที่ ซึ่งในประเด็นนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๔๓ คำวินิจฉัยที่ ๒๗/๒๕๔๓ และคำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๔๔ สรุปได้ว่า การให้รัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีที่ได้รับการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ยังคงเป็นรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญนี้ต่อไป จะต้องถือเอาวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ เป็นวันเริ่มต้นเข้ารับตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เมื่อกรณีนี้ได้ความว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๘ ในคณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ จึงถือว่าผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญนี้ตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐

สำหรับลักษณะต้องห้ามและการพ้นจากตำแหน่งของคณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคสอง บัญญัติให้รัฐมนตรีจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้สำหรับรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ ยกเว้น (๖) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา ๘๘ (๑๒)

(๑๓) (๑๔) และ (๑๕) และต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๗๐ ยกเว้น (๓) และ (๔) แต่ในกรณีตาม (๔) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา ๕๘ (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) และยกเว้นมาตรา ๑๗๐ (๕) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๑๕๔ (๑) ซึ่งจากบทบัญญัติมาตรา ๒๖๔ วรรคสอง เห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญบัญญัติยกเว้นกรณีความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามมาตรา ๑๕๔ (๑) เท่านั้น ไม่ได้ยกเว้นกรณีรัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติตามมาตรา ๑๕๗ แต่อย่างไรก็ดี ดังนั้น ผู้ถูกร้องซึ่งอยู่ในคณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวจะต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๗

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๗ เป็นบทบัญญัติที่ให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ทั้งนี้ ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และหากประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีดังกล่าวต่อไปให้รัฐมนตรีแจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งและให้รัฐมนตรีผู้นั้นโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้นำมาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรีด้วย

จากบทบัญญัติดังกล่าวเป็นหลักการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่า บุคคลที่เป็นรัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใด ๆ แต่ถ้าเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใด ๆ อยู่ก่อนแล้วก็ต้องไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ดังนั้น หากผู้ถูกร้องไม่ประสงค์จะได้รับประโยชน์จากความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ผู้ถูกร้องก็ต้องโอนหุ้นในส่วนที่เกินกว่าจำนวนที่กฎหมายบัญญัติไปให้ผู้อื่นหรือโอนหุ้นให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งตามหลักการของบทบัญญัติของ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕

ดังนั้น ด้วยเหตุผลตามหลักกฎหมายทั่วไปและตามบรรทัดฐานคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๔ ประกอบมาตรา ๑๘๗ จึงต้องนำมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกร้องได้

ประเด็นที่ ๒ คู่สมรสของผู้ถูกร้องได้ออนหุ้นให้บุคคลอื่นถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่ เห็นว่า

๒.๑ ตามหลักการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เป็นมาตรการหนึ่งของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในประเทศไทยมีวิวัฒนาการการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมายลักษณะอาญาร.ศ. ๑๒๗ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ พ.ศ. ๒๔๗๑ พระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๗๖ พระราชบัญญัติกำหนดวิธีพิจารณาลงโทษข้าราชการและพนักงานเทศบาลผู้กระทำผิดหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ พ.ศ. ๒๔๘๐ พระราชบัญญัติเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๔๘๒ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ พระราชบัญญัติตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีอากรและรายได้อื่นของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๓ ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๑๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๕ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้น ส่วนกรณีของต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ The Ethics in Government Act of ๑๙๗๘ และประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยความโปร่งใสในการเงินของวิถีชีวิตทางการเมือง ฉบับที่ ๘๘ - ๒๒๖ และ ๘๘ - ๒๒๗ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๘๘ (Loi organique n. ๘๘ - ๒๒๖, ๘๘ - ๒๒๗ du mars ๑๙๘๘ relative a la transparence financiere de la vie politique) เป็นต้น

๒.๒ ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

๒.๒.๑ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒/๒๕๔๐ ได้วางหลักไว้ว่า

“ความมุ่งหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อ ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือชื่อ เป็นโมฆะนั้น เป็นการกำหนดแบบของการโอนหุ้น

ว่าจะต้องทำอะไรจึงจะได้มีหลักฐานการ โอนที่แน่นอนเท่านั้น หากใช่เป็นแบบของการซื้อขายหุ้นไม่ ผู้ซื้อหุ้นที่มีได้ทำการ โอนถูกต้องตามบทบัญญัติดังกล่าว ยังไม่อาจอ้างว่าเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ยังไม่อาจใช้สิทธิในฐานะผู้ถือหุ้นในบริษัทตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้เท่านั้น จึงมีอาจถือเป็นการขัดต่อกฎหมายและตกเป็นโมฆะไม่”

๒.๒.๒ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๓/๒๕๔๕ ได้วางหลักไว้ว่า

“การ โอนหุ้นก็ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๕ วรรคสอง กรณีการโอนหุ้นชนิดระบุชื่อ ซึ่งกำหนดแบบไว้ ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อ ของผู้โอนและผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือชื่อนั้น ๆ ด้วยแล้ว ท่านว่า เป็นโมฆะ”

ด้วยแนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว การ โอนหุ้นชนิดระบุชื่อจะต้องทำหนังสือลงลายมือชื่อ ผู้โอนและผู้รับโอน โดยมีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือชื่อนั้นด้วยแล้ว มิฉะนั้นจะต้อง เป็นโมฆะ ซึ่งเป็นไปตามแบบที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๕ วรรคสอง และจะมีผลสมบูรณ์ต่อเมื่อได้มีการแจ้งการ โอนให้บริษัทจดทะเบียนการโอนลงในสมุด ทะเบียนผู้ถือหุ้น หากไม่มีการจดทะเบียนรับโอนลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น การโอนนั้นก็ยังไม่ใช้ยืนยันบริษัท หรือบุคคลภายนอกไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๕ วรรคสาม และให้เป็น หน้าที่ของกรรมการที่จะส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ที่ยังคงเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ทั้งหมดในเวลาการประชุม และ รายชื่อผู้ที่ขาดจากเป็นผู้ถือหุ้นจำเดิมแต่วันประชุมสามัญครั้งที่แล้ว ไปยังนายทะเบียนอย่างน้อย ปีละครั้ง และมีให้ช้ากว่าวันที่สิบสี่นับแต่การประชุมสามัญ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๓๕ วรรคสอง

จากข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า คู่สมรสผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัท ปานะวงส์ จำกัด จำนวน ๗,๒๐๐ หุ้น เลขหมายของหุ้น ๑๕๐๐๑ ถึง ๒๒๒๐๐ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๒ และเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ คู่สมรสผู้ถูกร้องได้มีหนังสือแจ้งความประสงค์โอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นของบริษัท ปานะวงส์ จำกัด เลขหมายของหุ้น ๑๗๔๐๑ ถึง ๒๒๒๐๐ รวมจำนวน ๔,๘๐๐ หุ้น ให้กับนายเพื่อน ปรมัตถ์วินัย บุตรที่บรรลุนิติภาวะ โดยได้ทำหนังสือสัญญาโอนหุ้น ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๐ และที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๐ ได้พิจารณาอนุมัติ การโอนหุ้นในวันดังกล่าว ปัจจุบันคู่สมรสผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัท ปานะวงส์ จำกัด จำนวน ๒,๔๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ และถือหุ้นในบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด

จำนวน ๓,๕๐๐ หุ้น เลขหมายของหุ้น ๐๘๐๐๑ ถึง ๑๑๕๐๐ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๓๗ และเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ กลุ่มสมรสผู้ถูกร้องได้มีหนังสือแจ้งความประสงค์โอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นของบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด เลขหมายของหุ้น ๐๘๘๐๑ ถึง ๑๑๕๐๐ รวมจำนวนหุ้น ๒,๗๐๐ หุ้น ให้กับนายเพื่อน ประมัตถวินัย บุตรที่บรรลุนิติภาวะ โดยได้ทำหนังสือสัญญาโอนหุ้นลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๐ และที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๐ ได้พิจารณาอนุมัติการโอนหุ้นในวันดังกล่าว ปัจจุบันกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด จำนวน ๘๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้

ข้อเท็จจริงที่ได้จากพยานเอกสาร และจากการไต่สวนนายตรีวัฒน์ ทังสุบุตร กรรมการผู้จัดการ บริษัท ปานะวงส์ จำกัด รับฟังได้ว่า กลุ่มสมรสผู้ถูกร้องได้ทำหนังสือสัญญาโอนหุ้นของบริษัท ปานะวงส์ จำกัด เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๐ และที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๐ ได้พิจารณาอนุมัติการโอนหุ้นในวันดังกล่าว นอกจากนั้น ต่อมายังปรากฏว่า ที่ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ สำนักงานบริษัท ฯ ได้พิจารณาอนุมัติรับรองบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นที่แก้ไขอีกด้วย และจากการไต่สวนนายภักฎการก์ บุญนาค กรรมการผู้จัดการ บริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด รับฟังได้ว่า กลุ่มสมรสผู้ถูกร้องได้ทำหนังสือสัญญาโอนหุ้นของบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๐ และที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๐ ได้พิจารณาอนุมัติการโอนหุ้นในวันดังกล่าว นอกจากนั้น ต่อมายังปรากฏว่า ที่ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ สำนักงานบริษัท ฯ ได้พิจารณาอนุมัติรับรองบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นที่ได้แก้ไขอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ การโอนหุ้นของกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องในบริษัท ปานะวงส์ จำกัด ย่อมมีผลสมบูรณ์และผูกพันบริษัท ฯ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๐ และการโอนหุ้นในบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด มีผลสมบูรณ์และผูกพันบริษัท ฯ ในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๐ แม้กรรมการบริษัท ปานะวงส์ จำกัด และกรรมการบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด จะมีการจดทะเบียนการลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๐ และนำส่งบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ ก็ตาม แต่ก็เป็นหน้าที่ของบริษัทที่จะดำเนินการในเรื่องดังกล่าวซึ่งไม่ทำให้การโอนหุ้นที่มีผลสมบูรณ์และผูกพันบริษัท เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น จึงเชื่อได้ว่า เมื่อการโอนหุ้นของกลุ่มสมรสผู้ถูกร้อง เป็นการโอนหุ้นให้แก่บุคคลอื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัท ปานะวงส์ จำกัด

จำนวน ๒,๕๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ และถือหุ้น
ในบริษัท ปานะวงส์ รีแอลที จำกัด จำนวน ๘๐๐ หุ้น คิดเป็นร้อยละของจำนวนหุ้นทั้งหมด
ที่จำหน่ายได้ ซึ่งเป็นการคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป
ไม่เกินกว่าจำนวนที่กฎหมายบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง จึงเป็นกรณีที่คู่สมรส
ผู้ถูกร้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง แล้ว ความเป็นรัฐมนตรี
ของนายดอน ปรมัตถ์วินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ผู้ถูกร้อง ไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัว
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗

๔๗ ๘๑

(นายปัญญา อุดชาชน)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ